

PLZEŇSKÝ KRAJ

Plzeňský kraj se rozkládá na jihozápadě České kotliny a jeho území od středověku až po dobu současnou bylo význačným spojovacím mostem českých zemí a západoevropských států. Západní část kraje (180 km – nejdelší část hranic kraje) tvoří státní hranici ČR se Spolkovou republikou Německo, na severu sousedí s krajem Karlovarským a kratší částí i s krajem Ústeckým, na severovýchodě s krajem Středočeským a na jihovýchodě s krajem Budějovickým. Polohu kraje na spojnici hlavního města ČR a západní Evropy je pro další vývoj kraje možno hodnotit jako výhodnou. Poněkud sporná je výhodnost dominantní orientace ve výrobní sféře na jediný velký podnik (Škoda Plzeň).

Celková rozloha kraje představuje 7 562 km², tj. 9,59 % rozlohy ČR. Lesní porosty se rozkládají na 2 976 km², podíl zalesnění je 39 % a je mírně nadprůměrný – (o 1/5). Zemědělská půda zaujímá 3 845 km², podíl orné půdy v kraji je

oproti podílu v ČR mírně nižší (cca o 5 %) a jeho změny s časem jsou nevýrazné. Nejvyšším bodem kraje je Mokrý na Šumavě (1 370 m n. m.), nejnižším bodem je hladina Berounky na hranicích mezi okresy Rokycany a Rakovník (250 m n. m.). Krajinný reliéf přechází od mírnějšího pahorkatinného u Plzně až k vrchovinnému blíže k hranicím kraje a k hornatině zvláště na jihu kraje (Šumava).

Plzeňský kraj je tvořen 7 okresy (Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov). Má 501 obcí s průměrnou rozlohou 15,0 km² a průměrným počtem obyvatel 1 088 osob. 69 % obcí má do 500 obyvatel a žije v nich 12 % obyvatel. V obcích do 2 000 obyvatel

žije 20 % a v obcích do 10 000 obyvatel je 24 % obyvatel kraje. Kraj se člení na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností o rozloze od 220 do 950 km² s 11 - 180 tisíci obyvatel.

Kraj Plzeňský má dlouhodobé průmyslové a další výrobní tradice, silné komplexně vybavené centrum Plzeň (4. největší město v ČR), které plní i funkce nadregionálního významu. Má kvalitní síť škol všech stupňů (sídli zde i 7 vysokoškolských fakult) i dobrou kvalit životního prostředí a bohatý kulturně historický a turistický potenciál. Radiální silniční i železniční síť umožňuje dobrou dostupnost Plzně z celého kraje, umístění na dálniční síti poskytuje výhodu rychlého napojení na dálniční síť západoevropskou.

Výběr aktuálních údajů

Počet obyvatel (31.12.2004)		549 618	Průměrná hrubá měsíční mzda (2004) ⁴		16 820
z toho	cizinci s přechodným pobytem ¹	7 624	Míra nezaměstnanosti dle VŠPS (2004)		5,8
	cizinci s trvalým pobytem	4 882	Podíl (%) zaměstnaných v sektoru (2004)	primárním	4,4
Počet obcí / z toho měst (31.12.2004)		501 / 46		sekundárním	43,0
Podíl obyvatel bydlících v největším městě (%)		29,6		terciárním	52,7
Podíl narozených mimo manželství (v %, 2004)		30,3	Dokončené byty celkem (2004)		2 032
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ² (2004)	muži	10,6	z toho v rodinných domech (%)		37,5
	ženy	7,4	Hosté v ubytovacích zařízeních celkem (2004)		519 024
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (2004)		279 631	z toho cizinci (%)		32,9
z toho prac. na vlastní účet a zaměstnavatelé (%)		14,3	HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele (2003)		14 889
Míra ekonomické aktivity (2004) ³	muži	68,9	Hrubá tvorba fixního kapitálu na 1 obyv. v Kč (2003)		51 812
	ženy	50,9	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v Kč (2003)		125 692

¹ s vízy nad 90 dní

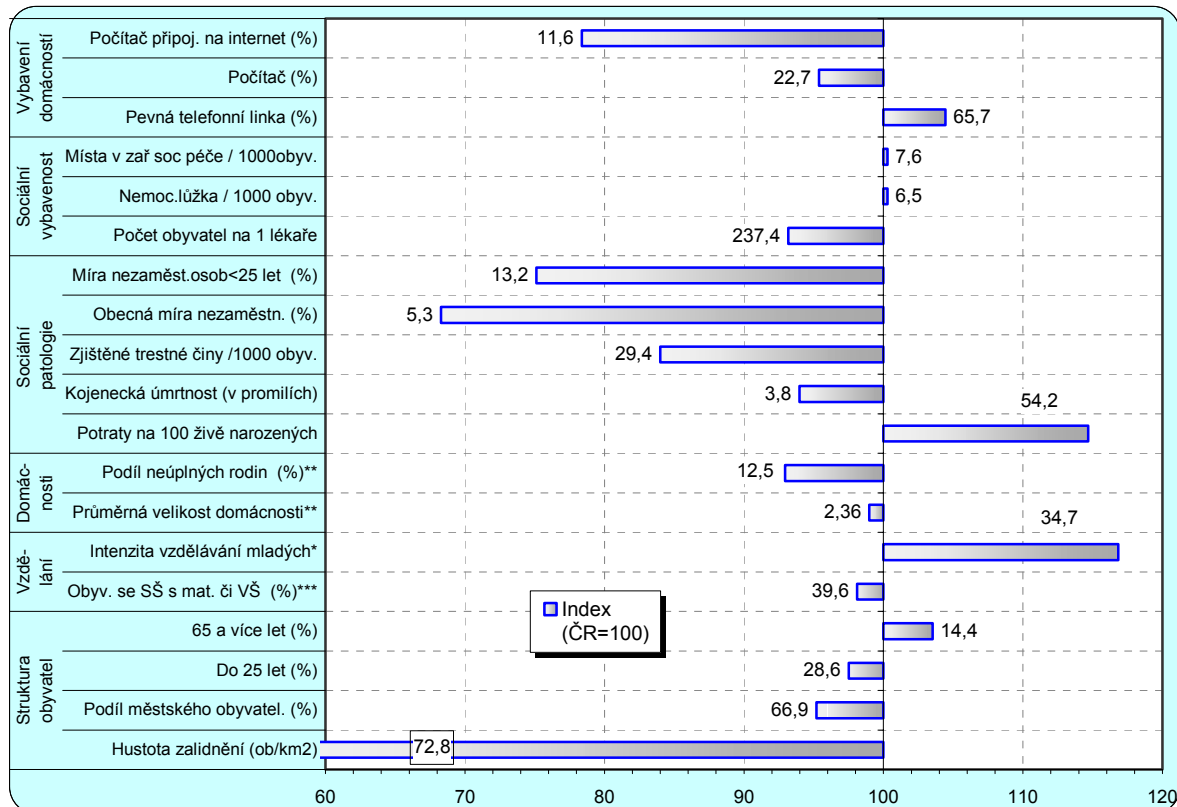
² z obyvatelstva ve věku 15 a více let

³ ekonomicky aktivní ze 100 obyvatel ve věku 15 a více let

⁴ v Kč na jednoho zaměstnance civilního sektoru NH, podniková metoda

Postavení kraje v demografické a sociální oblasti

Pozn. Číslo u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

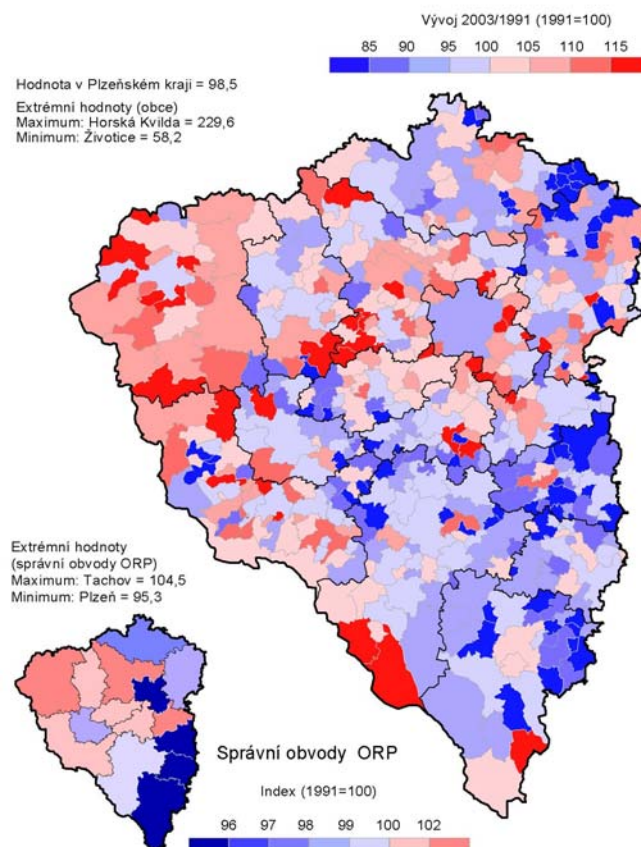
* Podíl (%) osob ve vzdělávání ve věku 20-24 let na celkové populaci ve věku 20-24 (podle místa bydliště)

** Za cenové domácnosti celkem, podle SLDB 2001

ostatní ukazatele v grafu se vztahují k roku 2003 (potravy a kojenecká úmrtnost k období 2001-2003)

*** Z obyvatelstva ve věku 15 a více let

Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2003

Stav a pohyb obyvatelstva, 1993 - 2003

Stav obyvatelstva, 31.12.1993	557 080
Živě narození (průměr za roky 1994-1998)	4 934
Zemřelí (průměr za roky 1994-1998)	6 452
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1994-1998)	612
Stav obyvatelstva, 31.12.1998	552 553
Živě narození (průměr za roky 1999-2003)	4 828
Zemřelí (průměr za roky 1999-2003)	6 021
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1999-2003)	801
Stav obyvatelstva, 31.12.2003	550 113

Věková struktura obyvatelstva, 31.12.2003

Věk	Celkem	Celkem	M u ž i	Ž e n y
	v tis.	%	%	%
0 - 14	81,8	14,9	15,6	14,2
15 - 24	73,8	13,4	14,0	12,9
25 - 39	125,9	22,9	23,8	22,0
40 - 54	117,6	21,4	21,9	20,7
55 - 64	71,7	13,0	12,9	13,2
65 +	79,3	14,4	11,8	17,0
Celkem	550,1	100,0	100,0	100,0

Po devíti letech nárůst obyvatel

Po devíti letech ročních úbytků obyvatel se počet obyvatel kraje v roce 2003 opět zvýšil. Věkovou strukturu populace kraje dlouhodobě charakterizuje vyšší zastoupení starších vrstev obyvatelstva a relativně slabý podíl dětské složky. Vyšší je také zastoupení obyvatel v produktivním věku. Významnější změny ve věkovém složení jsou do značné míry ovlivňovány migrací. Koncentrace pracovních příležitostí má vliv na zvýšení počtu přistěhovaných a tím se zvyšuje i podíl produktivní složky obyvatelstva. Index stárí, což je podíl osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-14 let, se každým rokem zvyšuje a v současnosti dosahuje hodnoty 96,9 (v celé ČR je 91,6). Index ekonomického zatížení, což je

podíl osob ve věku 0 – 14 let a ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 16 – 64 let, velmi mírně klesá a v současné době dosahuje hodnot blízkých celorepublikovému průměru (kraj – 41,4, ČR – 41,2). Stárnutí populace se projevuje ve zvyšování průměrného věku, který o 0,5 roku převyšuje republikový průměr – 39,5 roku.

V posledních 6 letech se pravidelně velmi mírně zvyšuje počet živě narozených dětí. Hrubá míra porodnosti již dosáhla hodnoty 9 živě narozených dětí na tisíc obyvatel. Přesto však má kraj hned po Praze trvale nejnížší míru porodnosti v ČR. Významně se v kraji zvyšuje počet dětí narozených mimo manželství – v roce 2003 jich bylo již 29,3 % ze všech živě narozených, což je více než jsou republikové hodnoty. V kraji

mírně stoupá počet zemřelých, ale to je v souladu s početním růstem nejstarší složky populace. Zajímavých hodnot dosahuje pokles počtu potratů. V roce 2003 dosáhl kraj jen 55,7 % počtu potratů z roku 1993. Stále však jsou míry potratovosti nad republikovým průměrem. Přirozený přírůstek obyvatelstva v kraji dosahuje trvale záporných hodnot. Jen díky migraci, která v uplynulých deseti letech byla většinou zisková, se mohl počet obyvatel v roce 2003 opět zvýšit.

Problém s restrukturalizací průmyslu

Poloha kraje ne spojnicí Čech se západoevropskými zeměmi a sousedství Německa zvláště se do značné míry odráželo v minulosti i v současné době na životě a vývoji kraje. Souvisí s tím i velký počet historických památek, z nichž mnohé překračují regionální, ale i národní rámec. Víc než 100 let se v kraji rozvíjel průmysl, zvláště strojírenský. Na jedné straně to přispělo k výraznému růstu významu kraje, v poslední době však transformace průmyslu, restrukturalizace výroby a změny na trhu vedly někdy i k negativním změnám, např. ve struktuře zaměstnanosti, růstu nezaměstnanosti i klesajícímu trendu krajského podílu z celorepublikové tvorby hrubého fixního kapitálu.

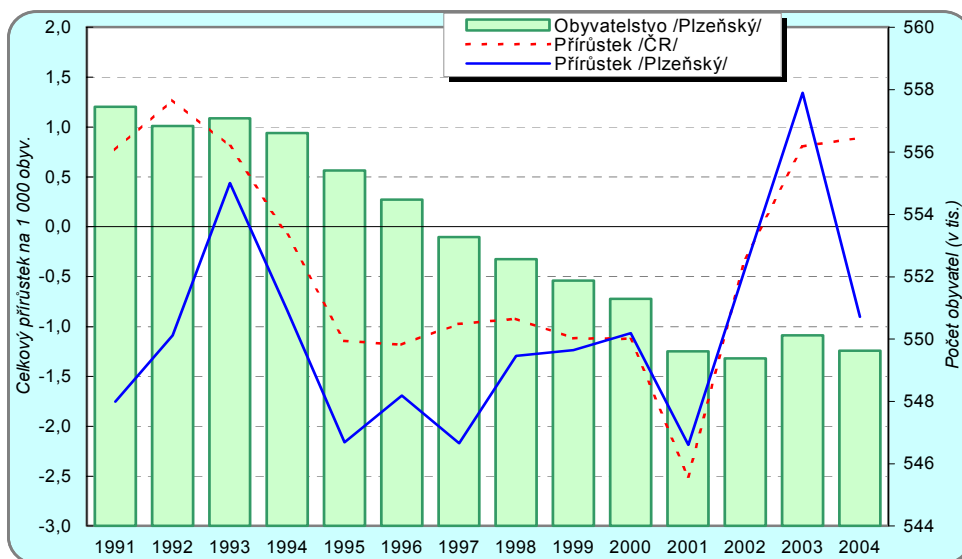
Souhrnné hodnocení kraje podle nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů řadí kraj na druhé místo mezi regiony, těsně za Hlavní město Prahu.

Největší zaměstnavatelé (podle sídla podniku), 2003

Název	Sídlo	Odvětví	Počet prac.
Fakultní nemocnice	Plzeň 3	Zdravotnictví	> 3 000
Plzeňský Prazdroj, a.s.	Plzeň 3	Výroba piva	> 2 500
Alcoa Fujikura Czech, s.r.o.	Stříbro	Výroba elektrických strojů a zařízení	> 1 500
DIOSS Nýřany, a.s.	Nýřany	Výroba elektrických strojů a zařízení	> 1 500
Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o.	Plzeň 3	Výroba rádiových, televizních a spoj. zařízení a přístř.	> 1 500
SY Wiring Technologies Czech, s.r.o.	Plzeň 2	Výroba elektrických strojů a zařízení	> 1 500
Vishay Electronic, s.r.o.	Přeštice	Výroba rádiových, televizních a spoj. zařízení a přístř.	> 1 500
Západočeská univerzita v Plzni	Plzeň 3	Školství	> 1 500
Plzeňské městské dopravní podniky, a.s.	Plzeň 3	Doprava	> 1 000
Západočeská energetika, a.s.	Plzeň 2	Výroba a rozvod elektriny	> 1 000

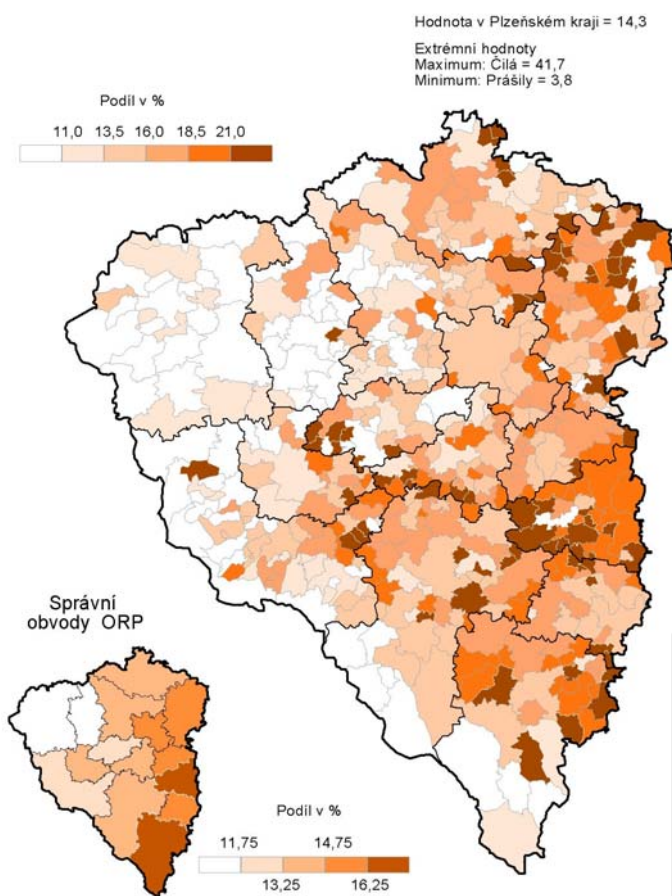

Vývoj celkového počtu obyvatel v kraji a ČR (stav k 31.12.)

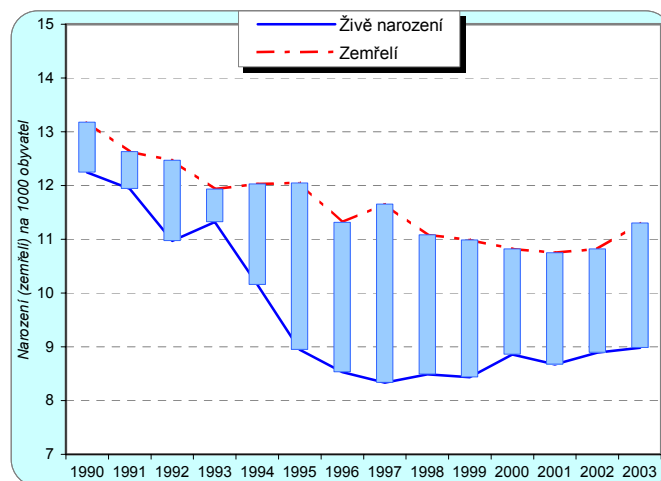

Od roku 2001 údaje aktualizované podle SLDB, do počtu obyvatel jsou zahrnuti i cizinci s pobytem > 90 dnů
Abs. úbytek obyvatel v roce 2001 je způsoben také nedopočtem při populačním censu (1.3.2001), rel. přírůstek v roce 2001 je počítán z vybilancovaných stavů podle SLDB (propad ze SLDB se v něm neprojevuje)

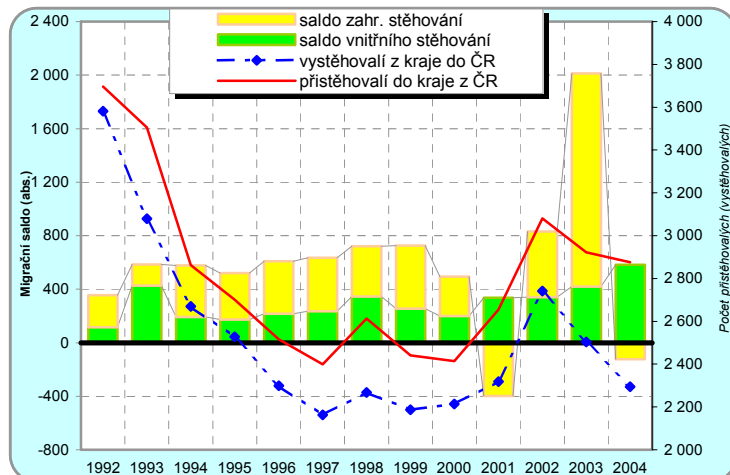
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Vývoj přirozené měny obyvatel

Vývoj bilance vnitřní a zahraniční migrace

Pozn. od roku 2001 jsou do migrace započtení i cizinci s dlouhodobým pobytem (>90 dnů)

Zemědělství, 1993 - 2003

Ukazatel	1993	2003
Plocha zemědělské půdy (ha)	385 044	383 685
Plocha orné půdy (ha)	272 969	264 621
Počet zam. v zemědělství, myslivosti a souvis. činn. (v tis., VŠPS)	24,1	10,6
Výnos obilovin (t/ha)	3,56	3,51
Stav skotu celkem (k 1. 3.)	241 560	165 118

Zdravotnictví, 2003

Ukazatel	Kraj	ČR
Počet lékařů na 1000 obyvatel	4,2	3,9
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	6,5	6,5
Kojenecká úmrtnost (průměr za roky 1999-2003, ‰)	4,4	4,2

Největším přírodním bohatstvím jsou lesy s třetí nejvyšší těžbou dřeva mezi kraji, a také žaru-vzdorné a keramické jíly, stavební kámen a vápenec, významnou roli má i vysoký podíl zemědělské půdy přesahující polovinu rozlohy kraje. V některých lokalitách vlivem nešetrné těžby však došlo i k větší devastaci krajiny.

Podíl Plzeňského kraje na celorepublikovém HDP je s 5 % sedmý nejvyšší v pořadí krajů. Za nejdůležitější lze z tohoto hlediska pokládat zpracovatelský průmysl s třetinovým podílem na krajském HDP následovaný obchodem s 12 %, dopravou a telekomunikacemi s 10 %. Podíl zemědělství na HDP je o 2/3 vyšší než republikový podíl. Regionální podíl HDP na 1 obyvatele je jen málo pod národní úrovní, je druhý nejvyšší v ČR a ve srovnání s EU 15 byl na úrovni 61 %. Patří tak mezi nejvyspělejší regiony z nových členských států EU.

Hrubá míra fixního kapitálu vztažená na 1 obyvatele je 86 % národního průměru. Nejvýznamnější investice se realizovaly v odvětvích

energetického průmyslu, obchodu, zemědělství, hotelů a restaurací.

Plzeň centrem vzdělání

Síť předškolních a školních zařízení je tvořena více než 200 mateřskými školami, přibližně stejným počtem škol základních, 14 gymnázií, 34 středními odbornými školami a 28 středními odbornými učilišti. Vysokoškolského vzdělání lze dosáhnout na Zápa-dočeské univerzitě v Plzni, která má 7 fakult a Vysoké školy v Plzni, která se zaměřuje na zdravotnické obory. Jako zajímavost v přístupu ke vzdělávání lze uvést, že kraj má nejnižší podíl nově přijatých na čtyřletá gymnázia v odpovídající věkové populaci mezi všemi kraji ČR. Zároveň je také jediným krajem, kde podíl nově přijatých na víceletá gymnázia z odpovídající věkové populace je vyšší než podíl přijatých na čtyřletá gymnázia.

Úroveň vzdělanosti v Plzeňském kraji podle výsledků posledního cenzu dosahuje průměrných hodnot. Základní vzdělání mělo při posledním sčítání 23,1 % obyvatel starších 15 let (v ČR to bylo 23,5 %). Střední odborné vzdělání mělo 39,6 % dospělých obyvatel proti 38,0 % v celé ČR. Středoškolského vzdělání s maturitou dosáhlo 28,2 % obyvatel starších 15 let (v ČR 28,4 %). V podílu vysokoškolsky vzdělaných (7,8 %) kraj za republikovou úrovní (8,9 %) mírně zaostává. Index vzdělání

(počet obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním připadající na 100 obyvatel starších 25 let) má mírně podprůměrnou hodnotu (43,3 oproti 45,3 za celý stát). Mezi jednotlivými správními obvody měl nejvyšší index vzdělání správní obvod Plzeň (54,6), čímž přesahoval i celostátní průměr. To je logický důsledek toho, že Plzeň je velkým správním centrem i sídlem vysokých škol. I dalšími „nejvzdělanějšími“ správními obvody byly ty, které sídlí ve velkých městech (Klatovy, Rokycany). Nejnižší hodnoty, jen slabě překračující 30, měly správní obvody Nepomuk, Horšovský Týn a Stod.

Stabilizované zdravotnictví a sociální péče

Síť zdravotnických zařízení v kraji tvoří 12 nemocnic, 4 odborné léčebné ústavy, téměř 300 ordinací lékařů pro dospělé, více než 150 ordinací lékařů pro děti a více než 300 ordinací stomatologů. Počet lékařů se postupem času mírně zvyšuje, takže se snižuje počet osob, které připadají na 1 lékaře. Ekonomické tlaky na nemocnice způsobují pokles počtu nemocničních lůžek i počtu ošetrovacích dnů. Rychle narůstá počet ordinací nejrůznějších specialistů. V nestátních zdravotnických zařízeních pracovalo na konci roku 2003 téměř 70 % všech lékařů v kraji, což bylo znatelně méně než v sousedních Středočeském a Jihočeském kraji. Nejvyššího procenta průměrné pracovní neschopnosti dosáhl kraj v roce 2001, od té doby se spíše snižuje.

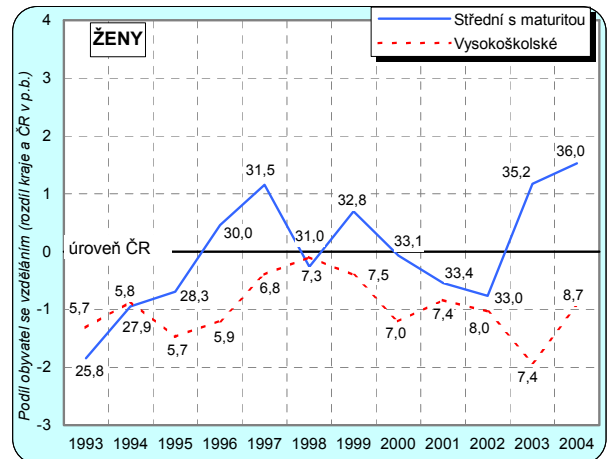
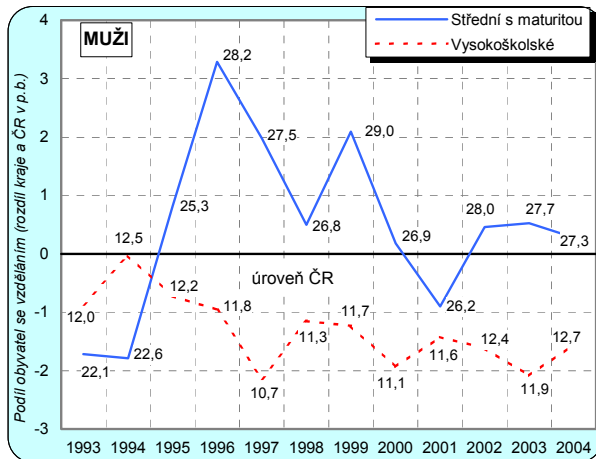
Systém sociální péče v Plzeňském kraji je zajišťován v 8 dětských domovech, v 7 ústavech sociální péče pro dospělé, v 8 ústavech sociální péče pro mládež, ve 12 domovech důchodců, v 10 penzionech pro důchodce a v 60 domech s pečovatelskou službou. Největší nárůst počtu zařízení v oblasti sociální péče zaznamenávají od 90. let domy s pečovatelskou službou. Síť ostatních zařízení je stabilizovaná a příliš se nemění.

Žáci a studenti, šk. rok 2003/2004

Typ školy	v tis.
Mateřské školy	15,0
Základní školy	49,8
Gymnázia	6,5
Střední odborné školy	9,9
Střední odborná učiliště	10,3
Vyšší odborné školy	1,0
Vysoké školy	13,7

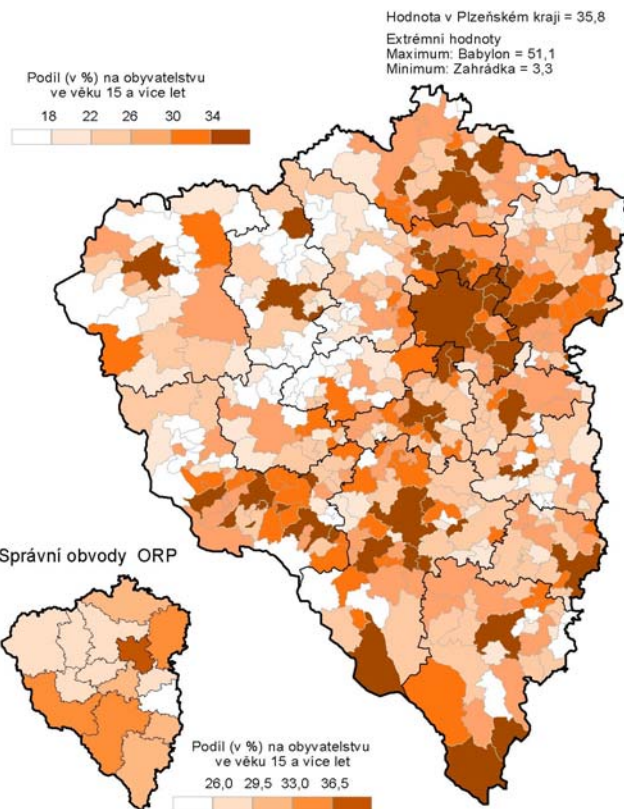

Vývoj zastoupení osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním ve vztahu k ČR, muži, ženy

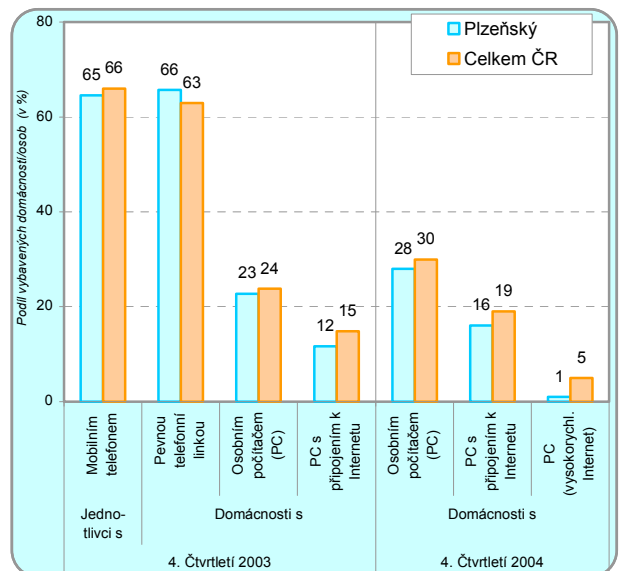

Pozn. Číslo v grafu odpovídají podílu osob se středoškolským vzděláním s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v kraji, resp. podílu osob s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let v kraji

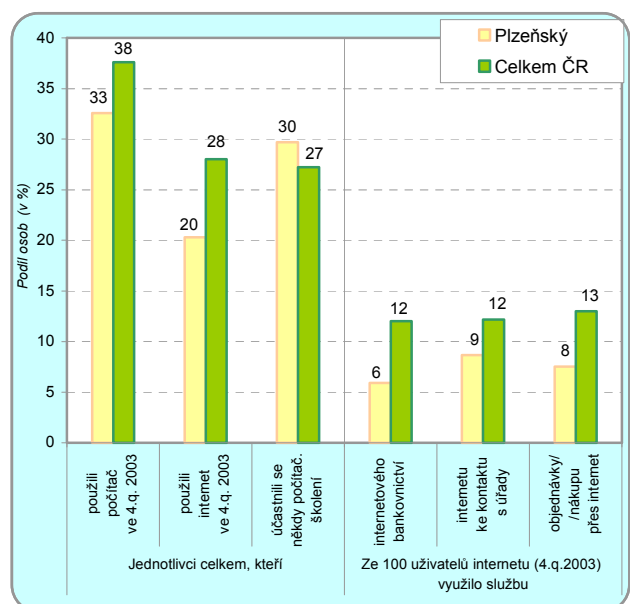
Podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje v roce 2001

Domácnosti s přístupem k informač. technologiím

Využití internetu jednotlivci ve věku 15+ (4.q.2003)

V posledním období se v kraji snížil počet dávek státní sociální podpory jako důsledek určitého zpřísnění přiznávání dávek ze strany státu a také některé dávky byly zrušeny.

Stagnace zaměstnanosti v terciární sféře

Ekonomická aktivita obyvatel Plzeňského kraje může být hodnocena jako mírně nadprůměrná v podmínkách České republiky. Pouze jeden z pěti obyvatel v aktivním věku zůstává ekonomicky neaktivní. Nadprůměrnou intenzitu ekonomické aktivity je možné nalézt jak u mladých občanů do 24 let, tak i u obyvatel v předdůchodovém věku. Podíl ekonomicky aktivních z obyvatel v aktivním věku byl desítky let na úrovni státního průměru, v posledním desetiletí se však zvýšil téměř o 1 procentní bod nad průměr ČR. V minulých čtyřiceti letech roste pak podíl žen na celkovém počtu ekonomicky aktivních, stále však ještě nedosáhl průměrné hodnoty za celou Českou republiku.

Podíl zaměstnaných v primárním sektoru je mírně nadprůměrný, a to jak pro vyšší zaměstnanost v zemědělství, tak i v lesnictví. Za 10 let však klesl téměř na polovinu hodnoty na počátku devadesátých let. Zaměstnanost v průmyslu v tomto časovém úseku byla téměř konstantní – přibývajících malých privátních průmyslových dílen či provozovny stačily kompenzovat zmenšování velkých podniků. Nadprůměrný podíl zaměstnaných bylo možné pozorovat jen v odvětví výroby kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a výroby elektrických strojů a zařízení. V terciární sféře zaměstnanost rostla, avšak pozvolněji než u většiny ostatních krajů. Zaměstnanost ve službách převážně veřejného charakteru pak dokonce měla nepatrně klesající tendenci. Podíl zaměstnaných v odvětví pohostinství a ubytování je pak stejně jako u kraje Moravskoslezského nejnižší mezi kraji.

Relativní počet podnikatelů má mírně podprůměrnou úroveň. Jen třetina podnikatelů je mladší než 35 let, jen 44 % podnikatelů má úplné střední a vyšší vzdělání.

Nejvyšší nezaměstnanost u západní hranice kraje s Bavorskem

Odvětvová struktura ekonomických činností, charakter krajiny, blízkost hranic s Bavorskem, železná opona a historický vývoj zprůmyslnění se může pokládat

tí je blízký průměru. Počet uchazečů o jedno pracovní místo je o něco vyšší než polovina průměru, ale má stoupající tendenci, totéž platí i u mladých nezaměstnaných. U osob se změnou pracovní schopností došlo od roku 2000 k několikanásobnému zvýšení tohoto ukazatele, ale i tak se zatím pohybuje málo nad polovinou průměru. Počet volných pracovních míst má ve všech kategoriích klesající tendenci. Relativní počet rekvalifikovaných

Míra ekonomické aktivity dle vzdělání (%), obyvatelstvo 15-ti leté a starší

Stupeň vzdělání	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Základní a bez vzdělání	33,1	22,4	40,5	30,8	29,9	18,2
Střední bez maturity	69,7	67,9	76,8	75,7	59,6	57,0
Střední s maturitou	76,0	68,6	79,6	71,0	73,2	66,8
Vysokoškolské	79,6	75,3	80,5	75,9	78,0	74,4

Míra ekon. aktivity podle věkových skupin (%), 1993-2003

Věková skupina	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Celkem	62,2	59,6	71,7	68,1	53,4	51,5
15 - 19	38,9	9,5	45,6	13,1	32,0	5,8
20 - 24	74,5	58,8	87,1	64,5	61,3	52,9
25 - 29	82,2	82,5	97,0	94,6	66,4	70,2
30 - 34	91,8	85,4	99,1	97,3	84,3	72,8
35 - 39	95,9	92,8	96,4	97,5	95,3	87,8
40 - 44	96,7	93,3	97,8	96,6	95,5	90,0
45 - 49	94,4	93,7	94,9	94,9	93,9	92,6
50 - 54	84,2	91,8	90,3	92,9	78,2	90,7
55 - 59	45,8	62,4	70,2	82,4	23,1	43,3
60 - 64	15,2	19,1	19,5	25,4	11,4	13,4
65 +	4,6	3,4	8,2	4,9	2,3	2,5

za hlavní činitele ovlivňující ekonomiku Plzeňského kraje a tím i trh práce a nezaměstnanost.

Obecnou i registrovanou mírou nezaměstnanosti se kraj řadí k územím s nízkou úrovní nezaměstnanosti. V centrální části kraje je nezaměstnanost na úrovni znatelně nižší než je průměr v celé České republice. Oblasti na západním okraji kraje v česko-německém pohraničí a nejjižnějším cípu mají nezaměstnanost značně nad průměrem a místy až dvojnásobnou. Z neumístěných uchazečů o zaměstnání je méně než průměrný podíl mladých nezaměstnaných, podíl žen i osob se změnou pracovní schopnos-

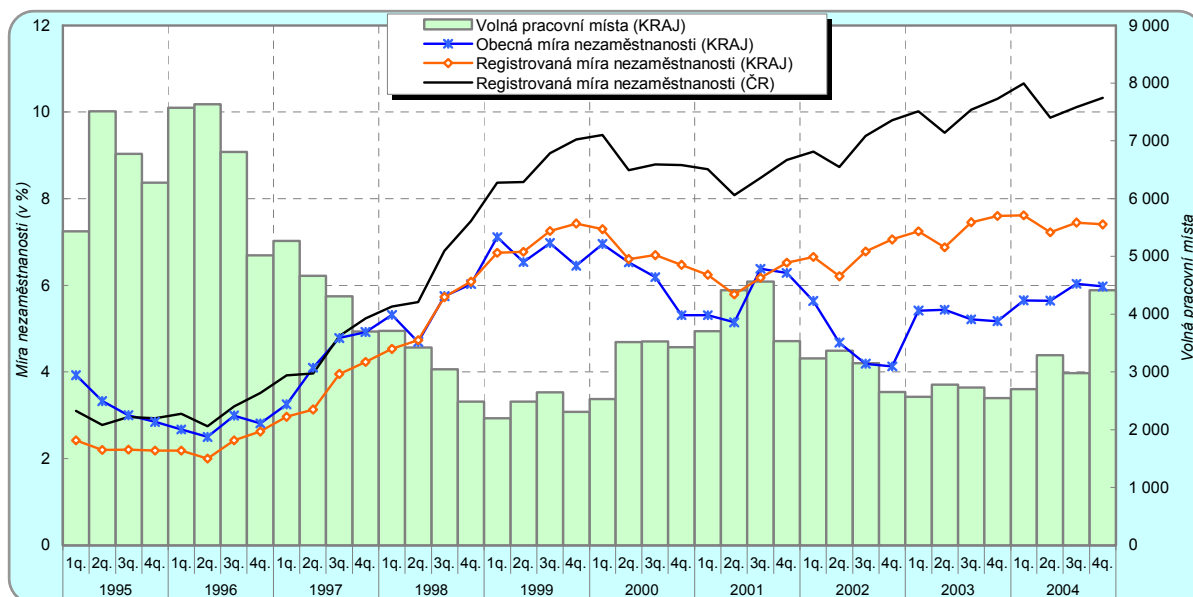
ti ještě nedosáhl republikového průměru. Jen každému čtvrtému až pátému nezaměstnanému staršímu než 50 let se podaří najít nové zaměstnání.

Rychlejší růst příjmů není vyložen

Na každého občana majícího bydliště v Plzeňském kraji připadá disponibilní důchod téměř stejně vysoký jako je průměrná hodnota disponibilního důchodu pro celou Českou republiku. V pořadí mimopražských krajů tento kraj zaujal druhou pozici hned za krajem Středočeským.

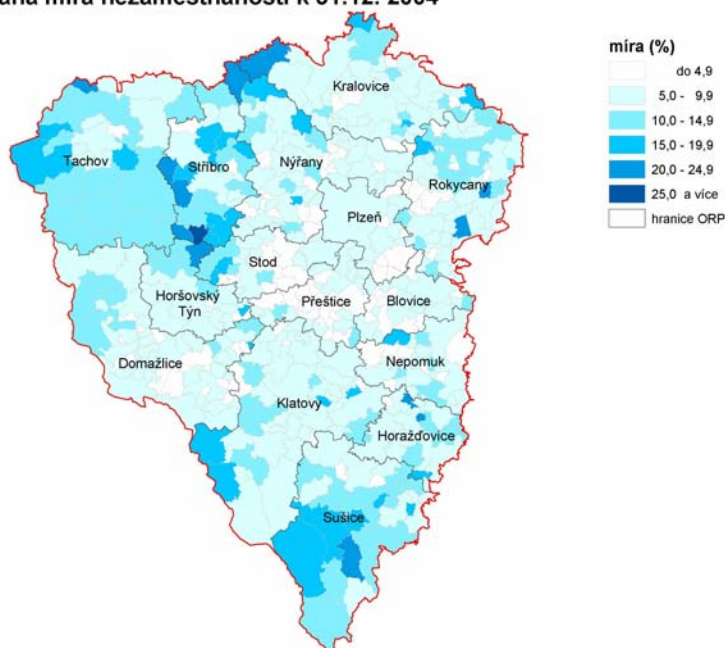

Vývoj obecné (VŠPS) a registrované (MSPV) míry nezaměstnanosti a volných pracovních míst

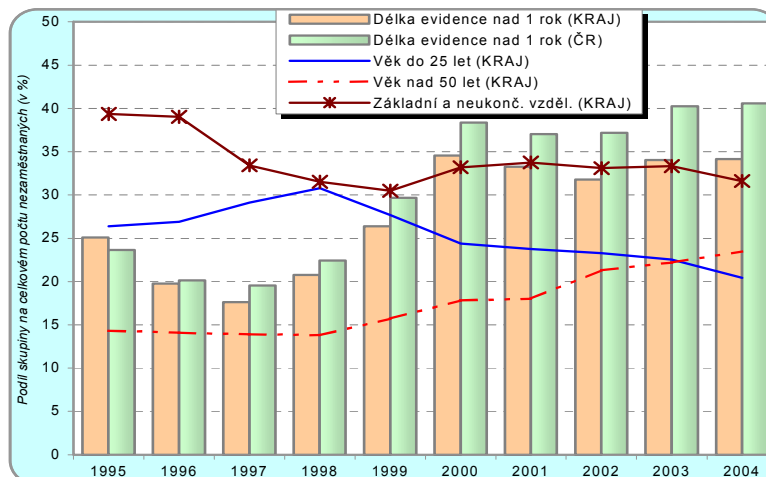
Pozn. Registrovaná míra nezaměstnanosti je uváděna ke konci příslušných čtvrtletí

Registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12. 2004

pozn.: použity údaje MPSV

Vývoj zastoupení vybraných skupin mezi nezaměstnanými

* k 31.12. příslušného roku

Struktura tvorby disponibilních příjmů domácností

		1995		2002	
		v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)	v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)
Účet rozdělení prvotních důchodů					
Zdroje	čistý provozní přebytek a čistý smíšený důchod	11 991	100,2	17 631	97,1
	náhrady zaměstnancům	35 247	103,1	55 027	96,5
	důchody z vlastnictví	3 841	97,6	4 414	98,9
	důchody z vlastnictví	1 275	95,8	1 246	95,7
Užití	čistý národní důchod	49 803	102,1	75 827	96,8
Účet druhotného rozdělení důchodů					
Zdroje	sociální dávky jiné než naturální sociál.transfery	8 536	99,5	16 728	99,3
	ostatní běžné transfery	2 927	103,1	4 648	105,6
	běžné daně z důchodů, jmění a jiné	3 811	99,1	5 947	96,3
Užití	sociální příspěvky	11 993	101,9	19 722	96,3
	ostatní běžné transfery	2 044	102,4	4 602	103,1
	čistý disponibilní důchod	43 419	102,0	66 932	97,7

V pořadí podle výše průměrné mzdy zůstává Plzeňský kraj na 3. místě, na kterém vystřídal kraj Moravskoslezský. Průměrná mzda v Plzeňském kraji v roce 2003 dosáhla 16 351 Kč, tj. asi 520 €. Tempo růstu průměrných mezd sice nedosahuje tempa, kterým rostou mzdy v celém státě, přesto je vyšší než v jiných krajích mimo Hl. m. Prahu a Středočeský kraj.

Na základě průměrných hodinových mezd v hlavních třídách zaměstnání v kraji při porovnání s průměrnými hodinovými mzdami v celé republice je možné říci, že i v tomto kraji nedosahují zejména vědecktí a odborní duševní pracovníci hodinových mezd ve výši, která je průměrnou úrovní v této třídě v celé ČR. A podobně to platí pro vysokoškoláky jako jednu ze vzdělanostních skupin. Není žádná z věkových skupin, která by byla mzdově zvýhodňována na úkor ostatních skupin. U průměrných měsíčních mezd v jednotlivých sektorech platí pro Plzeňský kraj, že ve stavebnictví a netržních službách jsou druhé nejvyšší mzdy mezi kraji.

V tomto regionu je třetí nejnižší podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech a druhý největší podíl domácností s příjmem nad 1,5-násobek životního minima (90 %).

Podíl strojírenství klesá, roste elektronika

Kraj s druhou nejnížší hustotou osídlení má vysokou spádovost do krajské metropole a ta do značné míry ovlivňuje i hospodářskou strukturu kraje.

Víc než třetinu území kraje tvoří orná půda a ještě vyšší podíl mají lesní pozemky. Je zde druhý nejvyšší objem těžby dřeva. Podíl hrubé přidané hodnoty ze zemědělství a lesnictví je v rámci ČR lehce nadprůměrný, činí cca 7 % z celkové hrubé přidané hodnoty v kraji a podílí se na něm asi 6 % zaměstnaných.

V průmyslu je zaměstnán každý třetí ekonomicky aktivní obyvatel kraje a podílí se téměř 40 % na celkové hrubé přidané hodnotě vytvořené v kraji. Rozvoj průmyslu, zejména strojírenství, vedl k výraznému růstu významu regionu, ale také v poslední době následkem transformačního procesu ke značným změnám ve struktuře zaměstnanosti. Víc než třetina všech průmyslových subjektů je v krajské metropoli Plzni. Nejznámější jsou strojírný Škoda, výroba piva v Plzeňské prazdroji, lihovin ve Stock Plzeň, Bohemia sektu ve Starém Plzenci. Ekonomiku kraje ovlivňují keramičky v Chlumčanech, Horní Bříže a jinde. V poslední době se za přispění zahraničních investic rozví-

její nová průmyslová odvětví – výroba televizorů, elektrických přístrojů a zařízení atp. V exportu z Plzeňského kraje dominují stroje a dopravní prostředky následované průmyslovým spotřebním zbožím, kde je i nejvyšší podíl kraje na celkovém vývozu z České republiky. Druhé nejvyšší je zastoupení Plzeňského kraje na celkovém vývozu České republiky do Evropské unie, kam směřuje téměř 90 % vyváženého zboží vyrobeného v Plzeňském kraji (v případě Německa to je mírně přes 70 %).

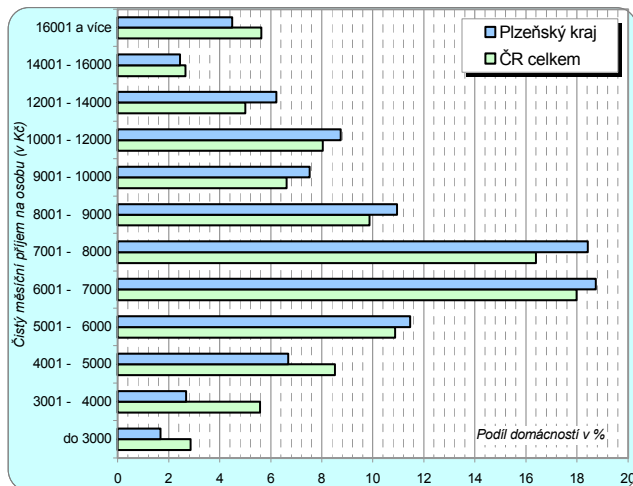
Most do západní Evropy

Plzeňský kraj díky své poloze u hranice s Bavorskem zaujímal v dopravní síti českého státu po staletí zvláštní pozici – byl vždy mostem spojení se západní Evropou. Tato jeho úloha zůstala zachována i ve druhé polovině XX. století přes desítky let trvající značné omezení styků mezi státy na různých stranách železné opony. V silniční síti po oživení vztahů se státy EU 15 a po začlenění České republiky do Evropské unie zvláště, značně vzrostl význam silnic a dálnic zabezpečujících mezinárodní spojení. Byl to i jeden z podstatných důvodů pro vybudování dálnice „D5“ spojující Prahu s Plzní a pokračováním do Bavorska s napojením na systém německých dálnic. Po několikaleťích odkladech vlivem sporů o životní prostředí se teprve nyní pokračuje v dokončení posledního úseku této dálnice – obchvatu Plzně, ve které silný automobilový provoz na vnitroměstském průtahu dálnice působí velmi negativně na životní podmínky.

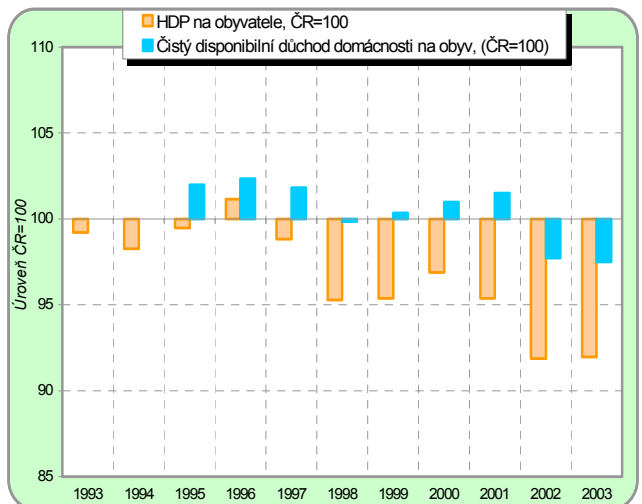
Silniční síť Plzeňského kraje obsahuje 9 % délky sítě dálnic a silnic celého státu. Plošná hustota silnic je mírně podprůměrná, relativní délka silnic na 1 obyvatele je třetí nejvyšší a stejně tak i délka silnic na 1 registrovaný osobní automobil. Celkové zatížení silnic jako hodnota průměrného dopravního výkonu na 1 km silnic je ve srovnání s jinými kraji poměrně nízká – okolo 80 % celorepublikové úrovně.

Rozdělení domácností podle výše čistého měsíčního peněžního příjmu na osobu v Kč v roce 2002 (podle Mikrocenzu)

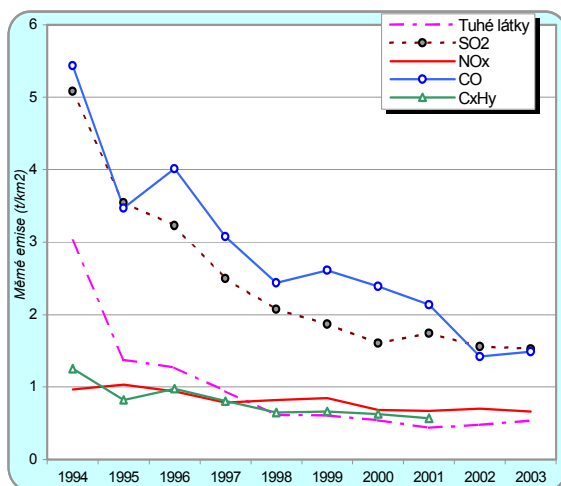

Vývoj HDP a disponibilního důchodu ve vztahu k ČR

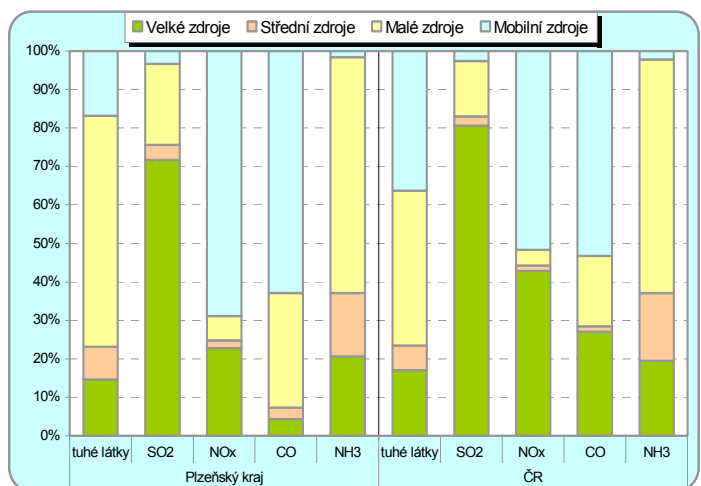

Pozn. údaje o disponibilních důchodech jsou k dispozici až od roku 1995

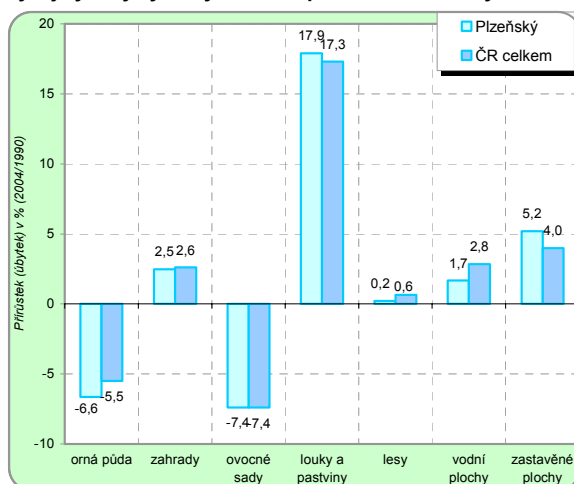
Vývoj měrných emisí hlavních znečišťujících látek

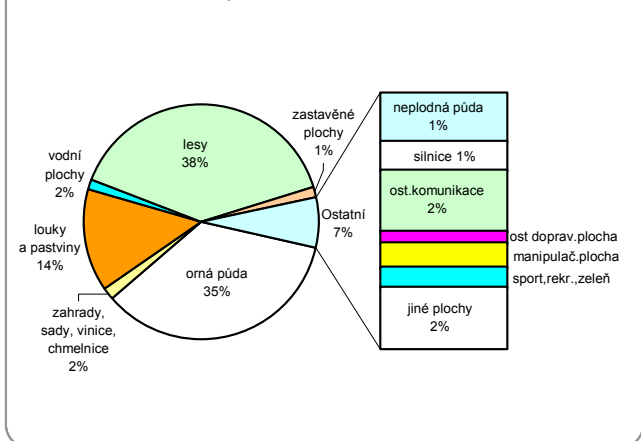
Podíl jednotlivých kategorií zdrojů na celkových emisích (2003)

Vývoj výměry vybraných druhů pozemků mezi roky 1990 a 2004

Struktura využití pozemků (31.12.2004)

Cestovní ruch, 1996 - 2003

Ukazatel	1996	2003
Hosté v ubytovacích zařízeních	454 898	495 664
v tom: z ČR	313 673	335 330
z ciziny	141 225	160 334
Počet přenocování	1 458 010	1 665 553
v tom: občané ČR	1 088 698	1 187 340
cizinci	369 312	478 213
Průměrná doba pobytu (dny)	4,2	4,4

Motorizace všech provozovaných silničních vozidel je v tomto kraji nejvyšší v republice. Motorizace u osobních automobilů je druhá nejvyšší a přesahuje 400 automobilů na 1 000 obyvatel. Relativní počet silničních nehod na tisíc obyvatel je dlouhodobě nejvyšší, nad průměrem republiky je i relativní počet mrtvých a také hustota nehod na 1 km.

Provozní délka železničních tratí v kraji je 718 km a to je 7 % celkové délky železniční sítě v České republice. Třetina z toho je elektrifikovaná. Přes Plzeň prochází 5 tratí celostátního charakteru, na některých z nich je čilý mezinárodní provoz, zejména na trati Praha – Norimberk. Plzeňským krajem vede také 10 tratí regionálního charakteru.

Význam turistů z Německa

Pro cestovní ruch jsou v Plzeňském kraji poměrně dobré podmínky. Samotné město Plzeň má řadu kulturně – historických památek (např. podzemí, kostely apod.). K historickým památkám

kraje dále patří barokní zámek Manětín, klášterní konvent v Plasích, zříceniny gotických hradů Radyně a Buben, zřícenina hradu Rabštejn nad Střelou, renesanční zámek Horšovský Týn, vodní hrad Švihov, zámky Kozel a Lužany, klášter v Kladrubech, hrad Kašperk a mnoho dalších. Pozornosti mnoha návštěvníků se těší město Domažlice. Výborné podmínky pro zimní a letní rekreaci poskytuje Šumava, která je národním parkem i chráněnou krajinnou oblastí. K léčebným pobytům slouží Konstantinovy Lázně. Dalšími oblastmi se zachovalým přírodním prostředím na území kraje jsou Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, Český les a Brdská vrchovina.

Mezi hosty turistických zařízení převládají domácí turisté. Ze zahraničních návštěvníků přijíždí nejvíce hostů z Německa, větší zastoupení mají i Poláci a Nizozemci. V posledních letech se mírně zkracuje průměrná doba pobytu v ubytovacích zařízeních. Tuzemští hosté pobývají v ubytovacích zařízeních o něco déle (o cca 0,5 dne). Velmi důležitá je

také statisticky zatím nepodchytená jednodenní turistika německy mluvících turistů v příhraničních oblastech.

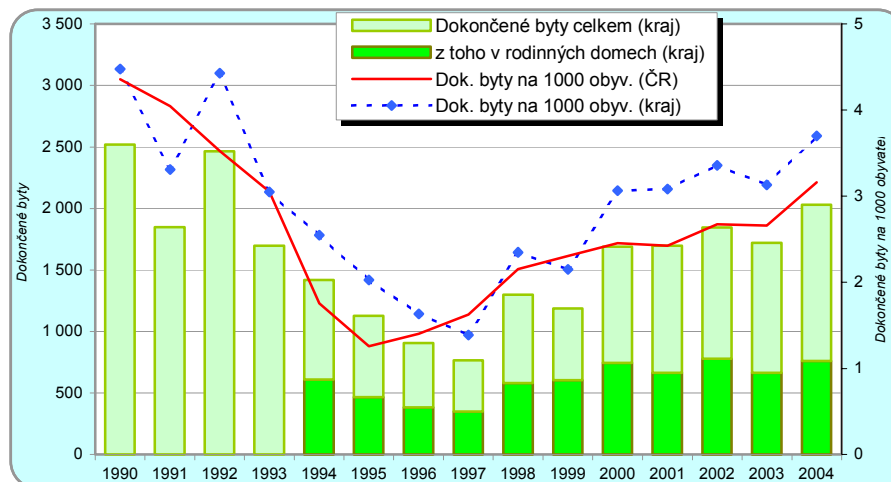
Nárůst počtu neobydlených domů

V Plzeňském kraji bylo v roce posledního cenzu 2001 zjištěno, že domovní fond se skládá z 88,3 % rodinných domů, 9,6 % bytových domů a 2,1 % představovaly budovy jiného druhu. Trvale neobydlených bylo 20,6 % domů. Mezi roky 1991 a 2001 se zvýšil jejich počet o 40 %, což bylo po Praze a Jihočeském kraji třetí nejrychlejší tempo. Bytový fond kraje představovalo bezmála 250 tisíc bytů. Z nich bylo v bytových domech 53 % bytů a v rodinných domech 46,1 % bytů.

V první polovině 90. let došlo k výraznému poklesu dokončených bytů, rokem 1997 začalo mírné oživení, které pokračovalo až do roku 2002. V roce 2002 vzrostl počet dokončených bytů o více než 120 % proti roku 1997. Roku 2003 však byl zaznamenán pokles počtu dokončených bytů. Z celkového počtu dokončených bytů převažovaly byty v rodinných domech (cca 39 %), v bytových domech bylo dokončeno cca 18 % bytů, na nástavby, přístavby a vestavby připadalo cca 11 % bytů. Nejintenzivnější bytová výstavba probíhala v okrese Plzeň – jih, kde bylo dokončeno cca 5 nových bytů na 1000 obyvatel.

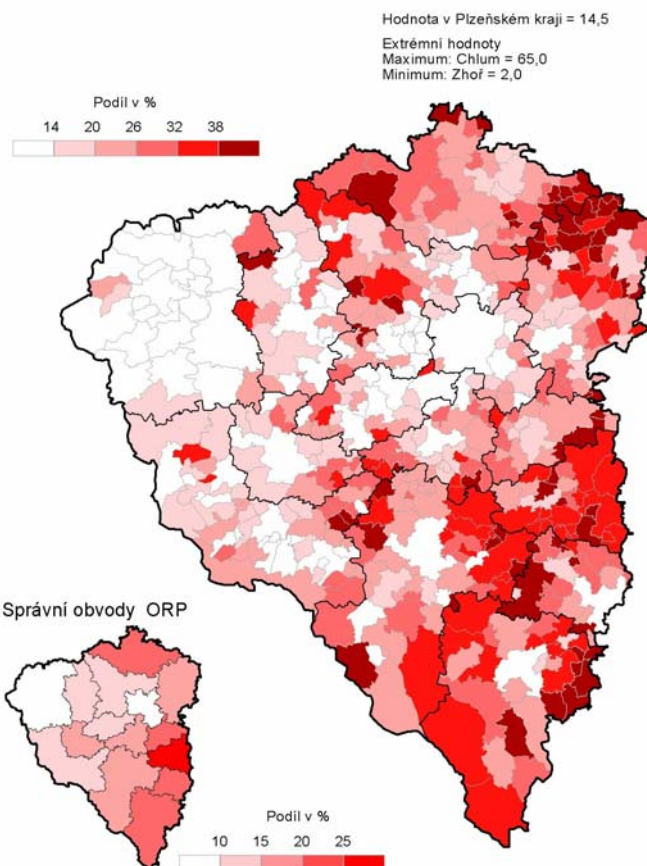

Vývoj dokončených bytů celkem a bytů v rodinných domech

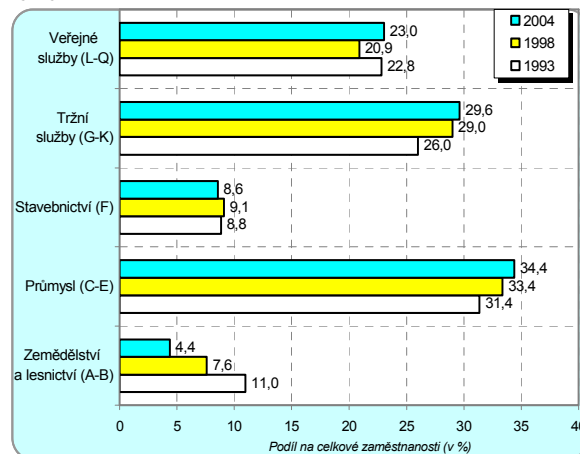

Pozn. údaje za byty v rodinných domech jsou dostupné v časové řadě až od roku 1995

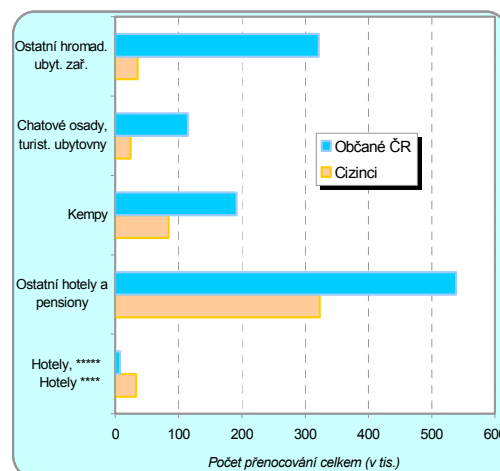
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje v roce 2001

Vývoj zaměstnanosti v hlavních sektorech NH (podle OKEČ)

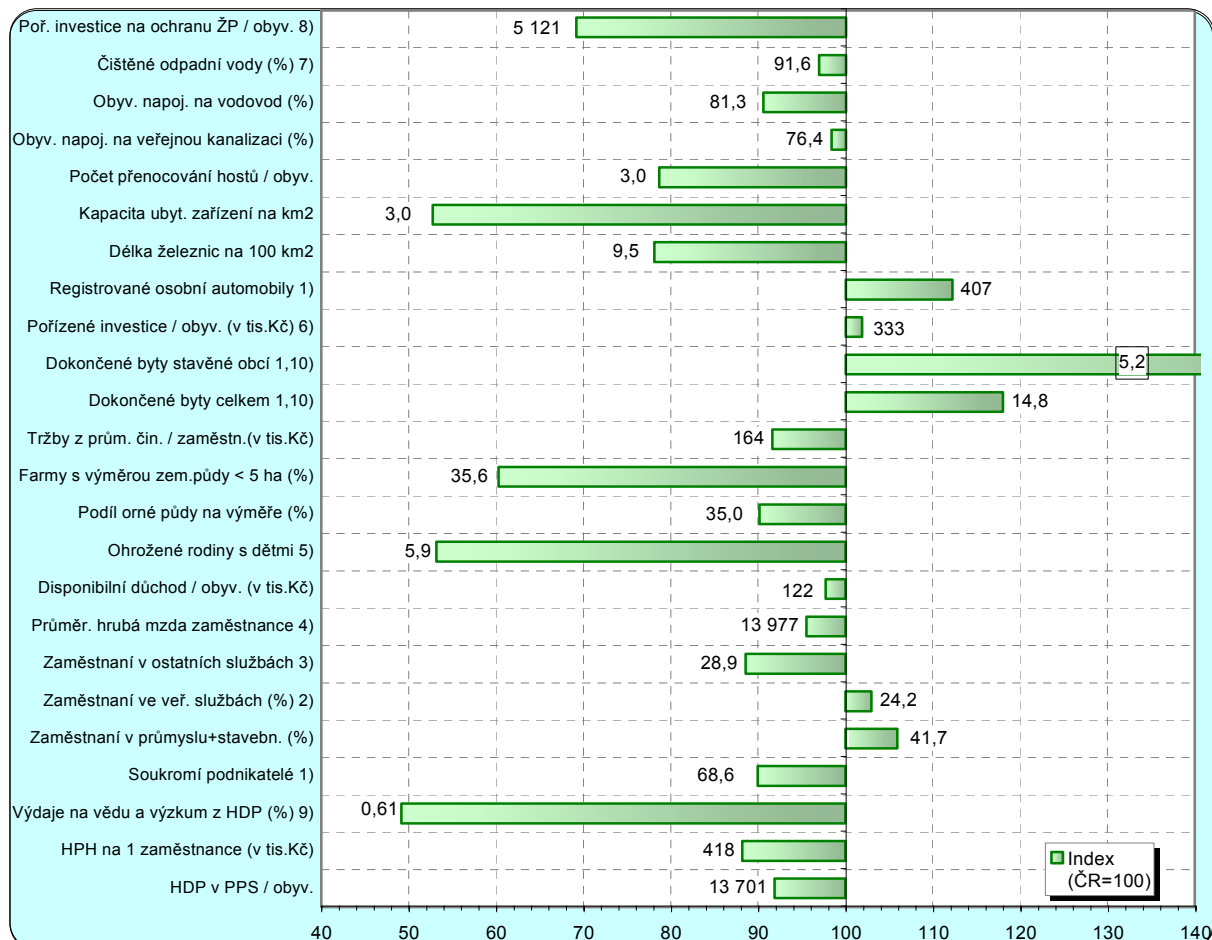

Přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorií, v roce 2004

Postavení kraje v oblasti ekonomiky a životního prostředí

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

¹⁾ Vztaheno na 1000 obyvatel

²⁾ OKEČ L-O (veřejná správa a obrana, soc.zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a soc.péče, ostatní veřej. a soc.sloužby)

³⁾ OKEČ G-K, resp.P-Q (obchod, ubytování a stravování, doprava, finanční zprostředk., nemovitosti, domácnosti zaměst. personál)

⁴⁾ V Kč, za rok 2001, podle skutečného místa pracoviště

⁵⁾ Podíl rodin s nezaopatřenými dětmi v registru sociálně potřebných na celkovém počtu rodin s dětmi v roce 2001

⁶⁾ Podle kraje sídla investora, součet za období 1995-2001

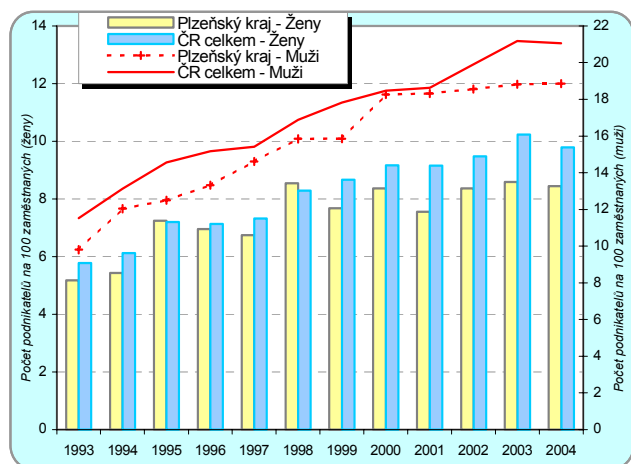
⁷⁾ Z celkového množství vypouštěných odpadních vod

⁸⁾ Podle místa realizace, v Kč, součet za období 2000-2003

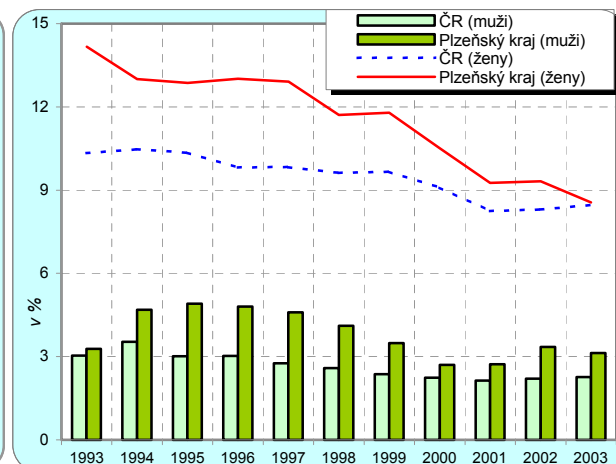
⁹⁾ Průměr za období 2001-2003

¹⁰⁾ Součet za období 1999-2003

Zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, muži, ženy

Zaměstnaní na zkrácený úvazek, muži, ženy

Postavení kraje mezi evropskými regiony (pořadí je vždy uvedeno sestupně)

Ukazatel			Postavení v rámci územního celku (počet jednotek NUTS-3)					
			Kraj (Plzeňský)	ČR	regiony NUTS-3 sousedící s ČR	EU -10 nové země	EU-15 bývalé země	EU-25 celkem
			(1)	(14)	(27+14) ¹	(123) ²	(1 091+14) ²	(1 214) ²
1	Hustota zalidnění (2002)	hodnota pořadí	72,7 x	129,4 13 / 14	126,2 37 / 41	100,8 82 / 117	120,3 843 / 1105	116,6 912 / 1208
2	Celkový přírůstek obyvatel (1995-2002) ³	hodnota pořadí	-1,7 x	-1,8 9 / 14	-4,0 22 / 40	-1,4 65 / 117	2,7 787 / 1078	2,0 843 / 1181
3	Přirozený přírůstek (1995-2001) ³	hodnota pořadí	-2,6 x	-2,0 12 / 14	-0,9 26 / 40	-0,7 84 / 111	0,9 824 / 1078	0,6 896 / 1175
4	Migrační přírůstek (1995-2001) ^{3,4}	hodnota pořadí	0,9 x	s 2 / 14	-1,6 11 / 40	-0,7 32 / 111	1,9 655 / 1078	1,4 685 / 1175
5	HDP v PPS na obyvatele (2002)	hodnota pořadí	13 153 x	14 315 3 / 14	10 912 16 / 40	10 966 22 / 121	23 164 998 / 1101	21 172 1017 / 1208
6	HDP v PPS na obyvatele (1995)	hodnota pořadí	10 604 x	10 660 2 / 14	7 882 14 / 40	7 118 8 / 115	16 869 922 / 1076	15 233 928 / 1177
7	Podíl ekonomicky aktivních osob celkem (v %, 2002)	hodnota pořadí	50,9 x	50,0 3 / 14	45,3 10 / 41	45,5 14 / 123	46,8 168 / 986	46,6 179 / 1095
8	Podíl ekonomicky aktivních žen (v %, 2001)	hodnota pořadí	43,6 x	43,4 4 / 14	39,8 9 / 28	40,5 28 / 114	39,2 144 / 585	39,4 168 / 685
9	Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybolovu (%, 2001)	hodnota pořadí	6,3 x	4,8 6 / 14	12,1 18 / 40	17,0 81 / 113	4,0 341 / 1063	6,0 416 / 1162
10	Zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví (%, 2001)	hodnota pořadí	42,6 x	40,1 8 / 14	36,2 14 / 40	30,5 20 / 113	25,9 69 / 1063	26,6 81 / 1162
11	Zaměstnanost ve službách (%, 2001)	hodnota pořadí	51,0 x	55,2 8 / 14	51,8 27 / 40	52,5 55 / 113	70,1 972 / 1063	67,3 1019 / 1162
12	Míra nezaměstnanosti celkem, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	5,3 x	7,8 10 / 14	18,0 28 / 40	14,5 104 / 123	8,1 587 / 991	9,1 672 / 1100
13	Míra nezaměstnanosti žen, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	6,2 x	9,9 13 / 14	16,7 21 / 28	15,3 104 / 123	8,9 310 / 591	10,0 395 / 700
14	Míra nezaměstnanosti osob <25 let, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	13,7 x	18,6 11 / 14	26,7 18 / 28	32,3 98 / 123	15,8 234 / 494	18,4 318 / 603
15	Ubytovací lůžka v hotelech na tis. obyvatel (2002)	hodnota pořadí	22,1 x	24,1 6 / 14	15,2 18 / 41	10,5 14 / 118	26,1 383 / 1105	23,6 391 / 1209

¹ regiony s chybějícími údaji:

2 regiony NUTS-3 ve Slezsku (ve všech ukazatelích výjma č. 1,7,15) nahrazeny hodnotou za vyšší územní celek NUTS-2 Slezsko
17 regionů NUTS-3 v Německu (u ukazatelů 8,13,14) nahrazeno 5 příslušnými vyššími jednotkami NUTS-2

regiony s odlišným časovým vymezením: všechny regiony u ukazatelů 2 a 3 (období 1997-99), všechny regiony u ukazatelů 12-14 (rok 2001) a regiony Německa u ukazatele 7 (rok 2001)

² významné regiony NUTS-3 s chybějícími údaji:

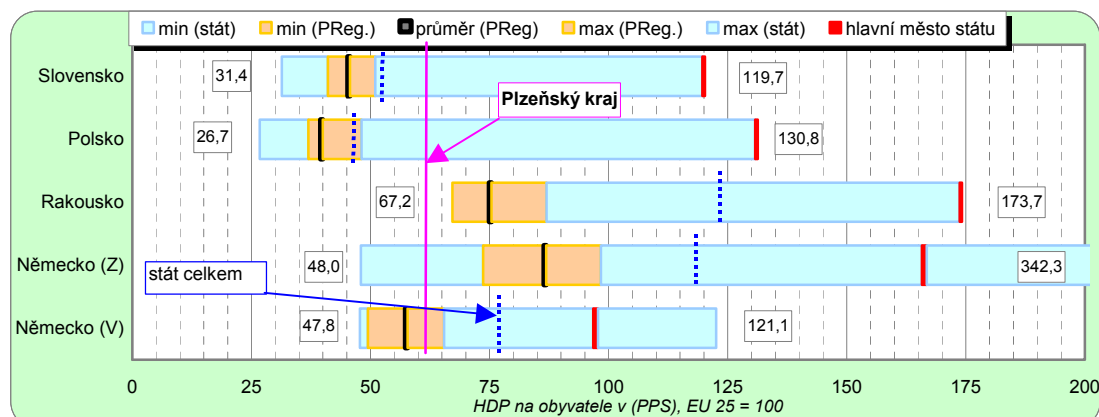
439 regionů Německa (ukazatele 8,13 a 14), 100 regionů Francie (ukazatel 14), 51 regionů Řecka (ukazatele 7-8 a 12-14), 40 regionů Nizozemska (ukaz. 9-11), 30 regionů Portugalska (ukaz. 2-4, 6-8 a 12-14), 4 regiony Estonska (ukaz.15) a 4 regiony Lotyšska (ukaz.1) regiony s odlišným časovým vymezením: reg. Německa u ukazatelů 2 a 3 (1995-99) a u ukaz. 12 (rok 2001), V. Británie u ukaz. 7 a 12-14 (rok 2001), Portugal., Kypr a Lucemb. u ukaz. 9-11 (rok 2000), Slovensko-ukaz.15 (rok 2003), Lotyšsko -ukaz. 8 (rok 2002) a regiony Skotska u ukaz. 15 (rok 2000)

³ průměry z jednotlivých let vztažených na 1000 obyvatel středního stavu (celkový přírůstek je vyjádřen jako rozdíl středních stavů)

⁴ migrační přírůstek je počítán jako rozdíl celkového a přirozeného přírůstu

Zdroj dat: DB Regio, Eurostat

Pozn. některé údaje za kraje a ČR se nemusí úplně shodovat (zejména z důvodu revizí) s údaji uvedenými v předchozí části kapitoly.
Účelem tabulky je podat základní obraz o postavení kraje v širším nadnárodním kontextu, ukazatele a časové období byly proto voleny především s ohledem na jejich dostupnost (za co nejvíce regionů v EU).

HDP v PPS na obyv. kraje, regionů sousedních zemí a příhraničních regionů (Preg)¹ v roce 2002

¹ příhraniční regiony zahrnují všechny regiony NUTS-3 sousedící s ČR